

Apvienotās lietas C-182/03 un C-217/03

Beļģijas Karaliste un *Forum 187 ASBL* pret Eiropas Kopienų Komisiju

Valsts atbalsts — Pastāvošā atbalsta shēma — Beļģijā dibinātu koordinācijas centru
nodokļu režīms — Apvienības prasība — Pieņemamība — Komisijas lēmums,
atbilstoši kuram šis režīms nav atbalsts — Komisijas veiktā novērtējuma maiņa —
EKL 87. panta 1. punkts — Tiesiskās palāvības aizsardzība —
Vispārējais vienlīdzības princips

Ģenerāladvokāta Filipa Ležē [*Philippe Léger*] secinājumi, sniegti 2006. gada
9. februārī I - 5485
Tiesas (otrā palāta) 2006. gada 22. jūnija spriedums I - 5584

Sprieduma kopsavilkums

1. *Prasība atcelt tiesību aktu — Fiziskas vai juridiskas personas — Akti, kas šīs personas skar tieši un individuāli*
(EKL 230. pants)

2. *Prasība atcelt tiesību aktu — Fiziskas vai juridiskas personas — Akti, kas šīs personas skar tieši un individuāli*
(EKL 230. pants)
3. *Valstu piešķirtie atbalsti — Pastāvošs atbalsts*
(EKL 87. un 88. pants; Padomes Regulas Nr. 659/1999 1. panta b) un v) apakšpunkts)
4. *Valstu piešķirtie atbalsti — Novērtējums, ko veic Komisija*
(EKL 87. pants)
5. *Valstu piešķirtie atbalsti — Jēdziens*
(EKL 87. panta 1. punkts)
6. *Valstu piešķirtie atbalsti — Jēdziens*
(EKL 87. panta 1. punkts)
7. *Iestāžu akti — Pamatojums — Pienākums — Piemērojamība*
(EKL 253. pants)
8. *Kopienas tiesības — Principi — Tiesiskās palāvības aizsardzība — Nosacījumi*
9. *Valstu piešķirtie atbalsti — Komisijas lēmums, kurā noteikts atcelt nodokļu režīmu, kas piešķirts, pamatojoties uz atļauju*

1. Saskaņā ar EKL 230. pantu fiziska vai juridiska persona var griezties Tiesā par lēmumu, kas adresēts citai personai, tikai tad, ja šis lēmums to skar tieši un individuāli.

jiem, neizslēdz to, ka tā dažus no tiem var skart individuāli.

Saistībā ar otro nosacījumu — tas, ka apstrīdētā norma pēc sava rakstura un piemērojamības ir vispārēja, jo ir piemērojama visiem ieinteresētajiem uzņēmē-

Fiziska vai juridiska persona var apgalvot, ka tā ir skarta individuāli tikai tad, ja apstrīdētā norma to skar tāpēc, ka tai piemīt zināmas specifiskas īpašības vai tā atrodas tādā situācijā, kas to atšķir no pārējām personām.

Šajā sakarā, ja apstrīdētais akts skar tādu personu grupu, kas ir identificētas vai identificējamās akta pieņemšanas brīdī, ņemot vērā šīs grupas locekļus raksturojošus kritērijus, šis akts var šīs personas skart individuāli, jo tās pieder pie ierobežota uzņēmēju loka. Tādā situācijā atrodas uzņēmumi, kuriem Komisijas lēmums valsts atbalsta jomā traucē izmantot valsts nodokļu pasākumus, kuriem ir atkāpes raksturs, līdz valsts tiesību aktos paredzētā termiņa beigām vai to, ka tiem tiek piešķirta šī termiņa pagarināšana, ko tie ir lūguši un uz ko tie varētu pretendēt.

(sal. ar 55. un 58.–64. punktu)

2. Apvienība, kura ir pilnvarota aizstāvēt uzņēmumu kolektīvās intereses, principā var celt prasību atcelt galīgu Komisijas lēmumu valsts atbalsta jomā tikai tad, ja šiem uzņēmumiem vai kādam no tiem ir tiesības celt prasību individuāli vai ja tā var pamatoties uz personiskām interesēm.

(sal. ar 56. punktu)

3. Padomes Regulā Nr. 659/1999, ar ko nosaka sīki izstrādātus noteikumus [EKL 88]. panta piemērošanai, kurā kodificētas, kā Komisijai jāizmanto tai EKL 88. pantā piešķirtās pilnvaras, nav definēts, kā jāsaprot tās 1. panta b) un v) apakšpunktā lietotais jēdziens “kopējā tirgus attīstība”, kas precizē, ka pasākums, kas nav atbalsts tā spēkā stāšanās brīdī, tomēr ir jāatzīst par pastāvošu atbalstu, ja “pēc tam — kopējā tirgus attīstības dēļ — tas kļuvis par atbalstu”. Šis jēdziens, ko var saprast kā attiecīgā pasākuma ietekmētās nozares ekonomisko un juridisko nosacījumu izmaiņas, neparedz gadījumu, kad Komisija maina savu vērtējumu, tikai stingrāk piemērojot Līguma noteikumus valsts atbalsta jomā.

Tomēr jānorāda, ka regula ir sekundāro tiesību akts, pieņemts uz EKL 87. un 88. panta pamata, ar ko nevar sašaurināt minēto pantu piemērojamību, un ka tāpēc vēl jo vairāk Komisijas pilnvaras balstās tieši uz šiem pantiem. EKL 88. panta 1. punktā Komisijai faktiski ir uzticēts uzdevums pastāvīgi pārskatīt valstis pastāvošo atbalstu shēmas un ieteikt šīm valstīm pasākumus, kas vajadzīgi kopējā tirgus pakāpeniskai izveidei un darbībai. Saskaņā ar šī paša panta 2. punktu neizdošanās gadījumā

Komisija var attiecīgajai dalībvalstij noteiktā termiņā likt atbalstu mainīt vai izbeigt.

4. Atbalsta programmas gadījumā Komisija var izpētīt tikai attiecīgās programmas īpašības, lai novērtētu, vai tā atbalsta saņēmējiem piešķir ievērojamas priekšrocības salīdzinājumā ar to konkurentiem. Tai nav pienākuma vēl arī atsevišķi izvērtēt katru gadījumu, kurā shēma ir piemērojama.

No tā izriet, ka, izlemjot atkārtoti pārbaudīt dalībvalstī zināmiem uzņēmumiem piemērojamu nodokļu režīmu, kuru, lai gan iepriekšējos lēmumos atzīts, ka tas neietver atbalstu, Padomes darba grupa ir atzinusi par nelabvēlīgu kopējam tirgum, un piemērojot tam pastāvošā atbalsta kontroles procedūru, kurā tā secināja, ka turpmāk šis režīms bija neatbilstošs valsts atbalsts, Komisija pildīja tai EKL 88. pantā uzticēto lomu. Tādējādi apstrīdētā lēmuma tiesiskais pamats ir EKL 87. un 88. pants.

(sal. ar 82. punktu)

5. Atbalsta jēdziens var ietvert ne tikai pozitīvu pabalstu, piemēram, subsidijas, aizdevumus, dalību uzņēmumu kapitālā, bet arī intervenci, visdažādākajā veidā atvieglojot izmaksas, kas parasti apgrūtinā uzņēmuma budžetu un kam, lai gan tā neveido subsidijas vārda tiešā nozīmē, tādējādi ir tāds pats raksturs un līdzīgas sekas.

Tā kā likumības princips ir ievērots, šis lēmums ir precīzs akts, kura piemērošanu skartās personas varēja paredzēt. Tādējādi ar šo lēmumu nav pārkāpts tiesiskās drošības princips.

Pasākums, ar kuru valsts iestādes atsevišķiem uzņēmumiem piešķir nodokļu atvieglojumu, kas, kaut arī nav saistīts ar valsts līdzekļu piešķiršanu, nostāda tā saņēmējus finansiāli izdevīgākā situācijā nekā pārējos nodokļu maksātājus, ir valsts atbalsts.

(sal. ar 70.–76. punktu)

(sal. ar 86. un 87. punktu)

6. EKL 87. panta 1. punktā ir noteikts, ka ir jānoskaidro, vai konkrētajā tiesiskajā režīmā valsts pasākums nedod priekšrocības "konkrētiem uzņēmumiem vai konkrētu preču ražošanai" salīdzinājumā ar pārējiem, kas, ņemot vērā minētā režīma mērķi, atrodas faktiski un juridiski līdzīgā situācijā. Apstiprinošas atbildes gadījumā konkrētais pasākums atbilst selektivitātes nosacījumam, kas veido šajā noteikumā paredzēto valsts atbalsta jēdzienu.

(sal. ar 119. punktu)

7. Lai gan EKL 253. pantā paredzētajam pienākumam Kopienu aktā norādīt pamatojumu ir jāatbilst konkrētā tiesību akta raksturam un tajā skaidri un nepārprotami jābūt norādītai tiesību akta izdevējas iestādes argumentācijai, lai ieinteresētās personas varētu uzzināt, kāds ir veikta pasākuma pamatojums, un lai kompetentā tiesa varētu veikt kontroli, Komisijai nevar uzlikt pienākumu lēmumā, kurā atbalsta shēma atzīta par nesaderīgu ar kopējo tirgu, norādīt iemeslus, kāpēc tā iepriekšējos lēmumos atšķirīgi novērtējusi attiecīgo režīmu. Valsts atbalsta jēdziens faktiski atbilst

objektīvai situācijai, kas izvērtējama datumā, kurā Komisija pieņem lēmumu.

(sal. ar 137. punktu)

8. Tiesības pamatoties uz tiesiskās palāvbības principu ir ikvienam, kam kāda Kopienas iestāde ir devusi pamatotas cerības. Taču nav iespējams apgalvot, ka šis princips ir pārkāpts, ja administrācija nav devusi konkrētus solījumus. Arī gadījumā, ja rūpīgs un pieredzējis uzņēmējs var paredzēt tāda Kopienu pasākuma veikšanu, kas var skart tā intereses, tas uz šo principu nevar atsaukties, kad minētais pasākums tiek īstenots.

Turklāt, pat pieņemot, ka Kopiena iepriekš būtu izveidojusi tādu situāciju, kas varētu radīt tiesisko palāvbību, svarīgas sabiedriskās intereses var liegt pārejas pasākumu noteikšanu situācijās, kas radušās pirms jaunā tiesiskā regulējuma spēkā stāšanās, bet vēl var mainīties. Tomēr, nepastāvot šādām interesēm, tas,

ka nav noteikti pārejas pasākumi, kas aizsargātu uzņēmēja palāvību, kas tam likumīgi radusies saistībā ar to, ka Kopienų tiesiskais regulējums nemainīsies, var būt augstākas tiesību normas pārkāpums.

(sal. ar 147.–149. punktu)

9. Komisijas lēmums, kurā, mainot agrāku pretēju vērtējumu, tiek noteikts atcelt noteiktu nodokļu režīmu tāpēc, ka tas ir ar kopējo tirgu nesaderīgs valsts atbalsts, neparedzot pārejas pasākumus uzņēmējiem, kuru atļaujas, kas ir viegli pagarināmas un nepieciešamas, lai izmantotu

šo režīmu, beidzas vienlaikus vai neilgi pēc tā paziņošanas, neiebilstot, ka atļaujas, kas ir spēkā minētajā datumā, paliek spēkā vairākus gadus, lai gan minētie uzņēmēji, kas nevar piemēroties režīma izmaiņām īsā termiņa dēļ, jebkurā gadījumā varēja sagaidīt, ka Komisijas lēmumā, ar kuru tiek mainīts tās agrākais vērtējums, tiem tiks dots laiks, kas nepieciešams, lai faktiski ņemtu vērā šī vērtējuma izmaiņas, un nepastāv nekādas svarīgas sabiedriskās intereses, kas liegtu tiem piešķirt vajadzīgo laiku, pārkāpj gan tiesiskās palāvības aizsardzības, gan likumības principu.

(sal. ar 155.–167. un 172.–174. punktu)